

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Katedra: Katedra soukromého práva a civilního procesu

Obor: Občanské právo

Rigorožant: Mgr. Markéta Bačová

Název: Náhrada nákladů občanského soudního řízení v tzv. bagatelních věcech

Oponent rigorózní práce: JUDr. Renáta Šínová, Ph.D.

Rigorožantka odevzdala práci o rozsahu 77 stran čistého textu, rozčleněnou od úvodu, a osmi kapitol včetně závěru. Doplněnou o seznam použitých zkratk, seznam použitých zdrojů, shrnutí, klíčová slova, summary a keywords.

Téma práce

Rigorožantka si pro svou práci zvolila téma, které bylo v uplynulých letech předmětem velké pozornosti a lze také zhodnotit, že prošlo „turbulentními“ změnami při hledání optimální právní úpravy. Z tohoto hlediska jistě nejde o téma nezajímavé a je možné zhodnotit, že také je dostatečně tématem aktuálním.

S přihlédnutím k problematice, které se rigorožantka rozhodla věnovat, však osobně považuji za vhodnější zabývat se otázkou účelnosti náhrady nákladů řízení, neboť volíme-li téma náhrada nákladů v bagatelních věcech, pak již z hlediska tématu je zjevné, že práce může tendovat k popisnosti. Vyslovuji proto pochybnost, zda samotné omezení věci hodnotou sporu je skutečně tím nosným problémem, který má být podroben zkoumání, neboť takto může být analyzována jen hranice toho, co je považováno za bagatelní. Jádro problému však spatřuji v porovnání hodnoty sporu a výše nákladů a zde se pak opětovně dostáváme k již zmiňované účelnosti.

Ne zcela přesný název práce však ještě sám o sobě nemůže znamenat její celkové hodnocení, proto je třeba se dále zabývat zpracováním tématu.

Zpracování tématu a vědeckost práce

V souladu se směrnici děkanky o kvalifikačních pracích (čl. 14), *rigorózní práci auto prokazuje svoji schopnost samostatné činnosti v oblasti výzkumu a vývoje. Autor si odpovídá na stanovené výzkumné otázky, testuje vlastní hypotézy a drží se zvolené metodologie. V textu je popis potlačen na minimum, převládají analyticko-teoretické části s vysokým vkladem autora. Předpokládá se použití širokého okruhu odborných zdrojů, včetně časopisů a zahraniční literatury.*

Předloženou práci je proto třeba hodnotit v tomto kontextu. V úvodu tohoto druhu práce má být formulována vědeckovýzkumná otázka, kterou si autor práce pokládá a formulovány vlastní hypotézy, které si autor ověří. V předložené rigorózní práci však bohužel takový úvod obsažen není. Rigorožantka uvádí, že „*zvolila metodu analýzy ustanovení a judikatury s cílem podat ucelený pohled na vývoj dané problematiky. Na základě těchto závěrů se pak pokouším vyhodnotit pozitivní a negativní dopady jednotlivých vývojových fází na současnou situaci rozhodování o náhradě nákladů řízení*“. Totéž pak potvrzuje v závěru své práce, když znovu potvrzuje, že „*cílem mé práce bylo poskytnout ucelený pohled na vybrané téma v širších souvislostech. V jednotlivých kapitolách jsem se pokusila hodnotit pozitivní a negativní fáze vývoje právní úpravy a praxe v přiznávání náhrady nákladů s důrazem na příčiny, které ke změnám v rozhodovací praxi vedly*“.

Jako oponentovi se mi tak velmi těžko hodnotí základní výzkumná otázka, kterou si rigorožantka zvolila, když tuto v její práci fakticky nenalézám. Nenalézám v ní ani základní hypotézy, jejichž ověření mělo být provedeno. S přihlédnutím k tomuto cíli pak zcela logicky nemohla rigorožantka naplnit ani další předpoklad práce, který je omezení popisného textu na minimální možnou míru. Příkladem postupu, jakým byla práce sestavena, je ostatně její kapitola 3., která je fakticky parafrází rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 25/12. Jedná se bez jakýchkoli pochybností o rozhodnutí stěžejní, pro dané téma relevantní, respektive naprosto

neopomenutelné, nevidím však smyslu rigorózní práce v tom, aby tato jen o takovém rozhodnutí a jeho obsahu informovala, co v převážné většině v této kapitole rigorozantka činí.

Za stěžejní problém, jak jsem již naznačila, v případě náhrady nákladů řízení považuji právě jejich účelnost. V tomto je se mnou rigorozantka zajedno, podle mého názoru mělo být účelnosti nákladů věnováno daleko více prostoru. To, že je této otázce věnován prostor neadekvátní, vyplývá mimo jiné z neuvedení všech k tomu relevantních zdrojů, když k této otázce je např. publikován článek Tomáše Pavlíčka (Jurisprudence 2014), je možné dále upozornit na Majchráka (Bulletin advokacie) či publikace Vrchovi v Soudních rozhledech. K použité literatuře dále pro úplnost dodávám, že rigorozantka sice splnila podmínku čl. 14 směrnice prací s literaturou zahraniční, to však pouze v podobě jedné knihy a je otázkou, zda i tato naplnění je dostatečné. Zejména pak s přihlédnutím k tomu, že zvolené téma přímo vybízelo ke využití komparativní studie, inspirací se v zahraničí, zejména, hledá-li česká právní regulace tak dlouho v této otázce svou správnou cestu.

Z výše uvedeného kritického hodnocení práce nemá vyplynout, že práce postrádá osobní prvek rigorozantky. Tento v práci obsažen bez pochybností je. Rigorozantka uvádí vlastní názory a na str. 79 také své úvahy *de lege ferenda*. Dle mého názoru však tyto vychází ze zvolené koncepce práce spíše popisné a v některých oblastech jsou povrchnějšího charakteru.

Práce také na mnoha místech působí rozporně, jakoby rigorozantka nevěděla, zda má více zkoumat otázku účelnosti náhrady nákladů řízení nebo samotnou otázku určování výše odměny hodnotou sporu. Tyto dvě otázky v práci řádně nepropojuje, respektive neobjasňuje jejich případný vzájemný vztah. Tj. především neodpovídá na otázky:

- a) zda je nízká hodnota sporu sama o sobě dostatečným důvodem pro jiný postup při náhradě nákladů řízení v těchto sporech nebo zda je třeba posuzovat u každého z nákladů jeho účelnost
- b) a jak má být tato účelnost posuzována. K tomu také viz níže.

V práci je to *in concreto* patrné právě v úvahách zmiňovaných *de lege ferenda*.

Příkladem lze uvést:

- Na str. 79 poslední a předposlední odstavce rigorozantka uvádí, že by přijala zcela nový právní předpis, který by představoval všeobecnou úpravu pro náhradu nákladů soudního řízení. Základní pravidlo je pak primární posouzení účelnosti vynaložených nákladů právního zastoupení a až druhotně pak posouzení přiměřenosti výše odměny. Pominu-li ty, že podle mého názoru práce velmi inklinuje k řešení druhého z uvedených, postrádám konkrétní názor rigorozantky, jak by tedy otázku účelnosti řešila, tj. jak má být tato posuzována a jak má právní regulace konkrétně vypadat. Ve stejném odstavci rigorozantka uvádí, že pokud by se zdánlivě jednoduché řízení stalo složitějším, náhradu nákladů by již přiznávala bez dalšího. Není mi zřejmé, co rigorozantka ji považuje za složitější řízení, ke kterému okamžiku v řízení tak dojde apod.
- Na další straně rigorozantka uvádí, že by v rámci nové právní úpravy upustila od „hodnotového zastřešení“, není ale právě toto podstatou určení toho, co je bagatelní věcí? Pokud ne, jak jinak by tyto věci rigorozantka určovala? Nebo by tento pojem odstranila?
- Na str. 81 však zase rigorozantka uvádí, že by Advokátní tarif a hodnotu jednoho úkonu, která se určuje hodnotou sporu, více rozčlenila do jednotlivých položek, neboť v současné době má 1 Kč, kterou se hodnota sporu dostane do další položky velký význam a to je nelogické. Ze závěrů rigorozantky mám však za to, že i nadále by při jejím rozdělení 1 Kč zase hrála stejnou roli, byť by pomyslně

„skoky“ mezi hodnotou úkonu byly nižší. Není však pak lepším řešením vymezit hodnotu úkonu procentem z hodnoty sporu?

Formální stránka

Po formální stránce nemám výhrad.

Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že práce vykazuje mnoho nedostatků a je na hranici vyhodnocení, zda vůbec naplňuje předpoklady článku 14 směrnice. Práce bez pochybností komplexně informuje o vývoji právní úpravy náhrady nákladů řízení v bagatelních věcech, tedy naplňuje svůj vytyčený cíl a rigorozantce nelze přičítat k tíži, že by se dopouštěla zásadnějších věcných chyb.

Mám však vážné pochybnosti, zda je práce na dostatečné vědecké úrovni, která je pro tento druh prací požadována. S přihlédnutím k tomu, že jde o pochybnosti, a dále k tomu, že rigorozantka v práci uvedla úvahy de lege ferenda, které vyvolávají potřebné otázky a jsou schopné být předmětem odborné diskuze při obhajobě práce, **práci připouštím k ústní obhajobě.**

Jedná se však o doporučení práce k obhajobě spíše podmíněčné v tom smyslu, že u této musí rigorozantka dostatečně obhájit výše vytknuté nedostatky práce a především se vyjádřit ke svým úvahám v práci uvedeným, tak jak jsou výše naznačeny a tyto dále rozpracovat tak, aby bylo zjevné, že práce přináší potřebné vědecké závěry, které by byly dále při řešení problémů aplikační praxe dále využitelné.

V Olomouci 22. 1. 2016

Renáta Šínová